

J. BURCKHARDT, *Yunanlar ve Yuman Medeniyeti*. İstanbul 2019. Pinhan Yayıncılık, 492 sayfa. Çev. İ. H. YILMAZ. ISBN: 978-605-7768-07-0

Hüseyin KÖKER

 0000-0003-0784-505X

*Libri: Epigrafi, Çeviri ve Eleştiri Dergisi'*nde bulunan içeriklerin tümü kullanıcılara açık, serbestçe/ücretsiz "açık erişimli" bir dergidir. Kullanıcılar, yayıncıdan ve yazar(lar)dan izin almaksızın, dergideki kitap tanıtımlarını, eleştirileri ve çevirileri tam metin olarak okuyabilir, indirebilir, dağıtabilir, çıktısını alabilir ve kaynak göstererek bağlantı verebilir.

Libri, uluslararası hakemli elektronik (online) bir dergi olup değerlendirme süreci biten kitap tanıtımları, eleştiriler ve çeviriler derginin web sitesinde (libridergi.org) yıl boyunca ilgili sayının içinde (Sayı VIII: Ocak-Aralık 2022) yayımlanır. Aralık ayı sonunda ilgili yıla ait sayı tamamlanır.

Dergide yayımlanan eserlerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

Bu çalışma Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License altında lisanslıdır.

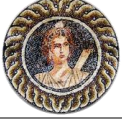
Atıf Düzeni Köker H. 2022, *Yunanlar ve Yuman Medeniyeti?*. Yazar: J. Burckhardt, *Libri* VIII, 51-52.

Geliş Tarihi: 20.02.2022 | Kabul Tarihi: 01.03.2022

Elektronik Yayın Tarihi: 28.03.2022

Makale Türü: Kitap Tanıtımı

Editing: Phaselis Research Project
www.libridergi.org

J. BURCKHARDT , *Yunanlar ve Yunan Medeniyeti*. Çev. İ. H. YILMAZ. İstanbul 2019. Pinhan Yayıncılık, 492 sayfa. ISBN: 978-605-7768-07-0

Hüseyin KÖKER*

İsviçreli sanat ve kültür tarihçisi Jakob Burckhardt'ın (1818-1897) ölümünün ardından, 1898-1902 yıllarında yayımlanan ders notları, bu kez Oswyn Murray'ın editörlüğünde yüz yıl sonra 1999 yılında İngilizce olarak yayımlanmıştır. İsmail Hakkı Yılmaz'ın çevirisiyle dilimize kazandırılan eserin kaynak metin de bu edisyondur: *The Greeks and Greek Civilization*, Jakob Burckhardt, Oswyn Murrey (Editör), St. Martin Griffin, 1999.

Jakob Burckhardt, A. Boeckh, J. G. Droysen ve Leopold von Ranke gibi döneminin önde gelen tarihçilerinden dersler almış ve bu öğretmenlerin etkisiyle Hegelci tarih anlayışına karşı kültür tarihinin önemini kavrayarak bu yönde eserler vermiştir. Onun büyük bir üne kavuşmasını sağlayan eseri *İtalya'da Rönesans Kültürü* isimli çalışmasıdır. Daha sonraysa Yunan medeniyetleriyle ilgilenecek Yunan kültür tarihi dersleri vermiş ve bu dersler oldukça ilgi geçmiştir ki, yukarıda da söz edildiği üzere ölümünden sonra da yankısı devam ederek basılı hale getirilmiştir.

Burckhardt Yunan Kültür Tarihi'ni konu edindiği derslerinde ve dolayısıyla bu eserinde, Yunan kültür öğelerini bütünlüklü ve belirli bir sistematik içerisinde tematik olarak ve özellikle antik yazılı kaynakların ışığında, örnekler sunarak ele almaktadır. Konuyu ele alışı ve anlatımı oldukça hareketli ve anlaşılır olmasının yanında, ele aldığı konulara ilişkin pek çok örneği gözler önüne sermesi ve asıl önemlisi Yunanlar'ı değerlendirirken onları kendi sözleriyle anlatmayı seçmesi eseri dönemi için eşsiz kılıyor. Ayrıca, Yunanlar'ı diğer halklarla sadece genel olarak karşılaştırıyor ve zaman zaman kendi döneminin olay ve olgularıyla karşılaştırmalar yapması da konunun anlaşılır olmasına katkısı yadsınamaz. Döneminde yankılar uyandıran derslerinin Türkçe'ye kazandırılması, konuyla profesyonel olarak ilgilenenlerin yanında meraklı okuyucu için de büyük bir şans.

Kitap, *Giriş* ve bunu takip eden iki ana bölümden ve bunların alt bölümlerinden oluşmaktadır. Birinci Bölüm, *Yunanlar* ve İkinci Bölüm de *Yunan Medeniyeti* başlığını taşımaktadır. Birinci Bölüm, *Giriş, Yunanlar ve Yunan Mitolojisi, Polis ve Yunan Hayatının Genel Özellikleri* başlıkları altında dört; İkinci Bölüm ise *Giriş Notları, Kahramanlar Çağı, Agon Çağı, 5. Yüzyıl, İskender Dönemi'ne Kadar 4. Yüzyıl ve Hellenistik Çağ* başlıkları altında altı bölümden oluşmaktadır. Ayrıca bir de *Antik Tarih Araştırmalarının Entelektüel Gerekliliği* başlığını taşıyan bir de ek bulunmaktadır.

Giriş, Burckhardt'ın hayatı, ilk eserleri, tarih araştırması üzerine dersleri, Nietzsche ile olan arkadaşlığı, Yunan Kültür Tarihi üzerine dersleri, tarihe bakış açısı ve eleştirilerini kapsıyor ve böylece onu tanıyabiliyoruz.

Yunanlar başlığını taşıyan ilk bölüm, Burckhardt derslerinin deneysel bir çalışma olduğu ve

* Doç. Dr. Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Isparta.
huseyinkoker@gmail.com | 0000-0003-0784-505X

Yunan kültür tarihinin nasıl araştırılması gerektiğini tartışarak, Yunan kültürünün Alman kültürüyle ilişkisine değiniyor ve ilkinin dünya tarihine olan katkısını dile getiren *Giriş* ile başlıyor. *Yunanlar ve Yunan Mitolojisi*, Yunanlar'ın kimler oldukları, mitlerinin yaratılışı ve bu mitlerin Yunan varoluşunu ve tarihini nasıl oluşturduğıyla Yunan hayatındaki yerine değiniyor. *Polis*, Yunanlar'ın *polis* öncesi yaşam biçimi, Fenike *polisleri* ve bunların Yunan *polisine* örnek oluşturduğı noktalar, *polis* oluşumu, gelişimi, anlamı, özellikleri ve *polis*-vatandaş ilişkisine değinerek *polis*in bir din olarak yorumluyor. *Yunan Hayatının Genel Özellikleri*, Yunan'ın ahlak, erdem, intikam, yalan, onur, alaycılık, intihar ve iyimserlik ve kötümserlik, mutluluk ve mutsuzluk, gençlik ve yaşlılık, yaşam ve ölüm vb. olgulara bakışı ile kahramanlar ve mitosları, Yunan halkının karakteri üzerinde duruyor.

Yunan Medeniyeti başlığını taşıyan ikinci bölüm, Yunan halkının/insanının fiziki tasviri ile Yunan güzellik anlayışı ve Yunan isimleriyle ilgili bilgilerin aktarıldığı *Giriş Notları* ile başlıyor. *Kahramanlar Çağı* başlığı altında, özellikle Hesiodos ve Homeros ile diğer kaynaklardaki aktarımlar ışığında bu çağın efsanelerinde geçen coğrafya, kahraman ideali ve tipleri, kahramanların özellikleri, karakterleri ile yaşadıkları dünya ve hayatları, erkek ve kadın kahramanlar konu ediliyor. *Agon Çağı* başlığı altında, Dor Göçü'nün sonlarından MÖ 6. yüzyılın sonlarına kadar geçen zaman dilimi kapsamında, *kalokagathia* (soyluluk, zenginlik ve mükemmellik) ideali çerçevesinde Yunan hayatı ve *agon* (rekabet, yarışma) kavramının ne anlama geldiği ve bunun hem *polis* hem de doğumdan ölüme vatandaş hayatının her alanına nasıl sirayet ettiği ele alınıyor. Bu bağlamda da, yarışma türleri, festivaller, oyunlar, şampiyonlar ve Yunan *agonunun* diğer uluslardaki yansımaları konu ediliyor. Bunlara ek olarak, meslek grupları ve Yunanlar'ın bunlara bakışı, insan ilişkileri, aile, evlilik, kadın ve kadının toplumdaki yeri gibi konular da dini, kültürel, sosyal hayat ve ekonomik hayat nezdinde irdeleniyor. *5. Yüzyıl* başlığı altında, Pers monarşisi ve Pers-Yunan savaşları, bu dönem Attika ve Atina'daki sosyal, kültürel, edebi, sanatsal, ekonomik ve politik hayat tasvir edilirken; Atina'nın Yunan dünyasındaki yükselişi, demokrasiyle birlikte geçirdiği dönüşüm ile *agonun* artık sportif faaliyetlerden ziyade günlük hayata hakim olmaya başlamasıyla hırs ve böbürlenmeye dönüşmesi konu ediliyor. Bu bağlamda, Themistokles, Perikles ve Alkibiades gibi şahsiyetlerin hayatları ve bir önceki bölümde ele alınan konular dönemin değişen koşullarına değerlendiriliyor. *İskender Dönemine Kadar 4. Yüzyıl* başlığı altında, Yunan kültürünün Akdeniz coğrafyasına yayılışı ve bu coğrafyadaki siyasi durum ile Peloponnessos Savaşları sonrası askeri ve politik olarak gerilemenin *polisi* zayıflatarak yozlamaya başlamasına yol açtığı ve bunun sonucunda da bir anlamda ortadan kalkarak önce Philippos ve ardından oğlu III. Aleksandros'un egemenliğinde monarşiye boyun eğişi ve Demosthenes örneğinde verilen mücadele ele alınıyor. Bu bağlamda da yine önceki bölümlerde ele alınan konular dönemin koşullarına göre değerlendiriliyor. Ve son olarak da *Hellenistik Çağ* başlığı altında, *Diadokhoi* dönemiyle birlikte gücün saraylarda toplanmasıyla eskinin *polis* yaşamının tamamen değişmesi ve buna bağlı olarak da Theophratos'un "Karakterler" eseri üzerinden Atina'daki hayata ve kent insanı konu ediliyor.